کندهار

چاپ 1

دکندهار ښاردسفر او
سیاحت هر اړخیز لارښود

Ketabton.com

ترتیب او راټولونه: شمس الله «شاداب»

لارښود استاد: موسی جان «ذاهد»

تاریخ: 22/03/1401

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: دکندهار لاربنود

لیکوال: شمس الله شاداب

پوښتیی او ډیزان: خپله لیکوال

اول چاپ: ۱۴۰۱ل.

چاپ لړ:

چآپ شمیره:

دچاپ او کاپي ټوله حقوق یي دلیکوال سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سريزه-- 1

دكندهار جغرافيايي موقيعت او خلور خواوي -- 3

دكندهارغرونه -- 4

د كندهار اب او هوا-- 5

تفريحي ځايونه --- 5

دكندهارتاريخچه --- 6

تاريخي وضعه -- 6

دكندهارنومونه --- 7

د كندهار يادګارونه--- 7

دكندهار تاريخي سيمي --- 7

د كندهار اوسنى ښار 9

دكندهار اداري نظام --- 13

لومړي دښار ويش او (ناحيې) 13

دكندهارښاردمشهوروكڅو طبقه بندي اودځينومشهوروكوڅو نومونه-- 13

دكندهارعمومي وضعيت --- 13

بشري او سیاسي وضعيت -- 14

نفوس--- 14

كلتوري وضعه--- 15

اقتصادي وضعه -- 15

۱-ارغنداب--- 15

دكندهارعمده زراعتي محصولات --- 16

صنعت -- 16

كانونه -- 16

پېازي لعل: --- 16

طلا: -- 17

بربښنا-- 17

پوهنه --- 17

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړي زده کړي: -- 18

روغتيا -- 18

اقتصاد--- 18

نوري برخي-- 18

ترانسپورټ --- 18

د کندهار نړيوال هوايي ډګر -- 19

لنډه تاريخچه -- 19

اوسنی حالت --- 19

بنه او پرسونل -- 19

مغه کمپنی چي الوتني کوي--- 19

دوهم دکندهار ولايت ولسوالی -- 20

خلاصه -- 20

ماخذونه --- 21

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

نحمده ونصلی علی رسوله النبی الکریم اما بعد فا اعوذبا لله من الشیطن الرجیم بسم الله الرحمن الرحیم ط

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۞

دا (د الله) کتاب دی، په ده کي هیڅ شک نشته، د پرهیزګارانو لپاره لار ښوونکی دی.

که څه هم دقران هدایت نه یوازي دانسانانو لپاره دی بلکې دعالم دټولو کایناتو لپاره دی او علماوو لیکلي دي چي هدایت ۳ درجي دی: ۱. درجه هدایت دټولو انسانانو لپاره بلکه دټولو حیواناتو اونورولپاره. ۲. درجه په مؤمنانو پوري خاص دی. ۳. درجه په مقربینو پوري خاص دی او بیا ددې درجي څه حد او انتهاء نسته. په قران کي په مختلفو ځایو بیلابیل هدایت راغلي، مګر دا هدایت خاص دی.

نوپس، که چیري دتاریخ ورقې واړو او سر ورښکاره کوو په تیره بیا اسلامي تاریخ، نوپس دې پایلې ته به ورسیږو چي الله عزوجل (ﷻ) دانسانانو داصلاح لپاره لارښود اشخاص او کتابونه راستلولی تر حق لاره په پیدا او ځان ورسوي، ښه مثال یي داسلام مبارک دین ورکولی سو، چي پیغمبر علیه السلام مبارک او پرده مبار باندي نازل کتاب قران عظیم الشان ددې داخري امت لپاره ددنیاوي ژوند بهترینه لارښود دي. چي پورتنی ایت شریف یي غوره دلیل دی.

دا چي په دې فاني نړی کي هرڅه وه یوه لارښود ته ضرورت لري او بې له لارښوده څخه ویوځه ته رسیدل به دزیاتو نیمګړتیاوو سره مل وي. مثلاً: هره کمپنی چي یو څه تولیدوي بیا دهغه شي سره یوه لارښود پاڼه هم جوړوي او دهغه سره یي وروسته ایږدي چي ترڅو کارونکی/رانیوونکي یي په ښه ډول سره استعمال کي او دکومو مشکلاتو سره مخامخ نسي. داکه دهرشي کمپنی وي که دموټر، تلیفون..... نوپس که چیري تاسونورو بهرنیو هیوادو ته سفر کړي وي یا مطالعه مو پراخه وي تاسو داشی ښه درکولی سي، چي دوی دهر مربوطه سیمي او ښارونو لپاره لارښودنه لري چي دوي ورته په انګلیسي ورته (Travel Guide/Catalog/Brochure) وایي. کله چي تاسو دا ترلاسه کی بیا کولي سي چي دښار هرې برخي ته په آسانی سره ځان ورسوي، بغیر له کوم مشکل څخه. دلته یو بیت وراچول

بلاخره په الله عزوجل مو دا آرمان/هدف ته ورسولواو ددې موقع دډیر ځنډ څخه وروسته برابره سوه چي داسي یوڅه چي موږ به کله ښار کي ګرځیدو هروخت به مي په ذهن کي دا راګرځیدل چي دا ځای به چیر وي پلان، داکوم چوک، سیمه، بازاز، کتابتون، روغتون دی، څوناحیې او ولسوالی لري، ها ودا. کله چي پدې اړه دکتاب، یا یوبل څه اړوند مو پوښتنه وکړه، بیا ناهیلي سو او هیڅ شی به مو پید ا نه کړه. نوپس کله چي مو استاد ښاغلی موسی جان ذاهد دخپل ښار اړوند دیوه نوښت ګر نظر غوښتنه وګړه، ما خپل دځوکلونو ساتلی هدف چي غوښتل مي یووخت کار وربانديي وکم اوځان ورته ورسوم چي کله موورسره شریکی خوښ یي سواو قبول یي کی، دا یو داسي اثر دی چي نه یواځې ما ددې اړوند مشکلات درلودل بکلي(دکورنی غړو، ملګرو او دوستانو، همصنفیانو، او نورو نابلدو ښارته راغلو اشخاصو).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوڅه مو سرګرځوم، کندهار ولایت، د افغانستان په سویل کې پروت دی، چې ۵۴۸۴۴,۵ کیلومتره مربع مساحت لري. دغه ولایت د سمندر له سطحې څخه ۱۰۱۰ متره لوړوالی لري او مرکز یې هم کندهار ښار دی.
کندهار، له شمال پلوه له ارزګان، له سوېل او سوېل ختیځ لوري، د ډیورند کرښې ها غاړه له بلوچستان، له شمال ختیځ لوري له زابل او له لویدیځ لوري له هلمند ولایت سره ګډه پوله لري.

د ځینو سرچینو د معلوماتو له مخې، کندهار ښار د سکندر مقدوني په وخت کې جوړ شوی، چې د کندهار نوم هم د هغه له نوم څخه اخیستل شوی دی. داسې هم ویل کیږي، چې کله د ګندهاره کډوال یادې سیمې ته کډه شول، له ځانه سره یې د ګندهاره نوم هم راوړ، چې بیا وروسته عربو هغه د قندهار په نوم یاد کړ.
په یاد ولایت کې پښتانه، بلوچ، تاجک او هزاره قومونه ژوند کوي.

تاریخي ابدې

1. شاهي ارګ؛
2. د احمدشاه بابا کلا؛
3. د احمدشاه بابا زیارت؛
4. د میرویس نیکه زیارت: نوموړي په ۱۰۸۸ لمریز کال کې، د صفویانو څخه خپلواکی اعلان کړه.

پس دډیرو هڅو او ۳ هفتو کارکول څخه مووررسته دې هدف ته الحمدالله په فضل دالله عزوجل سره ځان ورسوی. داستاد ښاغلي موسی جان ذاهد دلارښونو او همکاری څخه نړی مننه، دکورنی له غړو، دوستانو او ملګروڅخه چي پدې برخه کي زموږ څخه ځه ونه سپمول دالله عزوجل څخه ورته بې انتها اجرونه غواړو
یوعاجزانه درخواست: بنده ضعیف او ملګرو یې ترخپل بندګي وسعت او طاقته پوري پوره کوښښ کړی دی چي خطا که لفظي وي او که معنوی هغه اصلاح کړي او ځو واره مو تېوله دکندهارښار لارښود ترنظره استلی دی خو بیا هم انسان فطرة او خلقة کمزوری دی که چیري تاسي ته خدانخواسته ځه لفظي خطا یا معنوي خطا په نظر درته راغله چي ځینې وختونه دچاپ یا کمپیوتیزې سبب او مشکل دوجې پیښیږي اول بخښنه غواړو او دوهم نو دهغې داصلاح کوښښ وکړی او زموږ سره یې پر لاندي لیکل سوو شمیرو باندي رابطه وکړی چي پاه آینده چاپ کي یې اصلاح کړو.

وسلام

ش. شاداب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار

د **هېواد** سهيل لوېديځ ته پروت ولايت دی او د **افغانستان** د لويو تاريخي مرکزونو څخه شمېرل کېږي. کندهار ولايت ټولټ ۱۷ ولسوالی لري چې عبارت دي له: سپين بولدک، پنجوايي، ميوند، ژيړی، خاکريز، غورک، نيش، شاه ولي کوټ، مياه نشين، ارغستان، معروف، ښورابک، ريګ، تخته پول، دامان، ارغنداب او ډنډ. کندهار (په دري: *قندهار*) د افغانستان دويم لوی ښار دی چې د افغانستان په جنوب کې د ارغنداو د رود په دره کې پروت دی. دغه ښار شاوخوا ۴۵۰،۳۰۰ نفوس لري. کندهار د افغانستان لومړی پلازمېنه او تر کابل وروسته کندهار د افغانستان تر ټولو لوی تجارتي مرکز دی. په دی ښار کې د شهيدانو چوک، مدد چوک، احمد ولي خان چوک، حضرت جي بابا، ښکارپر دروازه، ټک ټک بازار، غازي پارک، عينو مينې، برو بازار، هرات دروازې، رنګريزانو بازآر، چهل زينو، او ملا نقيب چوک په ګډون يو شمېر ښکلې او تاريخی سيمې موجودي دي. کندهار کې يو نړيوال هوايي ډګر هم لري چې د کندهار نړيوال هوايي ډګر په نامه دی.

د منديګک تاريخي کيندنې د کندهار په ۲۰ کيلو متری کې موقعيت لري، چې د لرغونپېژندنې له مخې د برنج او مفرغ په دورو پورې اړه لري. په همدې اساس له ميلاده مخکې د ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ کلونو په منځ کې د سند، ايران او بين النهرين ګرځندويانو او سپلانيانو دې تاريخي مرکز ته تګ راتګ کاوه. له هرات، باختر او سيستان څخه کوچيان هم په دې تاريخي لاره تېرېدل. دا حوزه په اوېستا کې د هراوارتي په نامه ياده شوې ده او د اراکوزيا د نوم يادونه هم د همدې ځای لپاره شوې ده. په لومړيو مرحلو کې دلته کرنيزه زمکې وې. کندهار هغه مهال ډېر شهرت ترلاسه کړ چې په ۱۷۴۷ ز کال کې احمد شاه درانی د افغانستان واکمن ومنل شو او کندهار يې د هېواد د پلازمېنې په توګه وټاکه. د ښار په مرکز کې د مېوند ودانۍ وجود لري، چې په ۱۸۷۱ ز کال جوړه شوې ده. خرقه شريفه له بخارا نه دې ښار ته د احمدشاه بابا په پېر کې راوړل شوې ده. د ميروېس خان نيکه او احمدشاه بابا زيارتونه په همدې ښار کې دي او د کندهار چهل زينه يې د غره په لمنه کې ده چې تاريخي ارزښت لري او د چهل زينې د پای په برخه کې د بابر شاه يادانښت په ډېره کې کيندل شوې دی. کندهار په ۱۷۰۸ز کال کې ميروېس خان د خپل حکومت د مرکز په توګه وټاکه، هغه په کوکران کې موقعيت درلود چې له اوسني ښار څخه ډېر لرې نه دې. بايد وواېو چې لوی سکندر اراکوزيا په کندهار کې د اسکندرې په نوم يوه لويه کلکه پوځې او دفاعي کلا جوړه کړه چې د کندهار عظمت او حېثيت يې لا لوړ کړ.

دکندهار جغرافيايي موقيعت او څلور خواوې

کندهار دافغانستان دښـــکلي او ښه موقعيت لرونکي ښار دی ،چې د جنوبي پښتونستان (کويټه) د ښار څخه ۱۲۵ ميله او دچمن څخه ۷۲ ميله په فاصله پروت دی .

کندهار د درو خواوو څخه غرونو احاطه کړي دی او دارغنداب سيند يی په شمال لويديځ کي دغـــــــــــرونو ترشابهيږي .

دکندهار ښاردبهر دسطحي څخه د(۶۰۰-۶۵۰) ميتره پوري لوړ دی .

کندهار دختيځ طول البلد په ۶۴او ۶۸ درجو ،۱۸ او ۵۱ دقيقو او ۱۲ ثانيو او دشمالي عرض البــلد په ۲۹ او ۴۳ درجو ۱۲ او ۱۳ دقيقو او ۲۰ او ۲۵ ثانيو کي واقع د ی .

کندهار دافغانستان جنوب لويدځ خواته پروت دی چې شمال خواته يی ارزګان ، لــويديځ ته يی هلمند ،ختيځ ته يی زابل او جنوب ته يی جنوبي پښتونستان پروت دی .

دکندهار حدود پخوا دفراه ، غزني ، جنوبي پښتونستان او دهرات تر ختيځو سيمو پوري رسيدل .

خو کله چې داداري ملحوظاتو په اساس زابل ، ارزوګان او هلمند ولايت څني بيل سول نوساحه يی ډيره محدوده اوتنګه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مساحت یې(۴۷٦٧٦)کیلومتره مربع دی، (۴/۵)یعني (۵،۸۴)فیصده برخه یې همواره ځمکه ده ،(٦،٧٪)یې غرنۍ اونیمه غرنۍ اوپاته برخه یې نیمه غرنۍ اونوري برخې دي.

دکندهارغرونه

دکندهارجیولوژیکي نقشې څرګندوي چې د مرکزي اوجنوبي افغانستان دغرونو اولوړو سطحوورو‌ستنۍ کښته برخه دلته رارسېدلې اوترېحیره عرب پورې رسیږي.
دکوه بابا اوپغمان دغره ځیني ښاخونه هم ترکندهاره رارسېدلی دی.
دسلیمان دغره مهیمی برخې دکواټ اوپښین د جنوب غرب څخه شروع کیږي اودافغانستان د منځنې اوشمالي پښتونستان ترسیمو پورې رسیږي،چې دکندهاردجنوب څخه تیریږي اوپه بسیط تسلسل د بلوچستان خواته تللي دي، لوړې څوکې یې تخت سلیمان چې (۹۴۰)متره لوړ اوکسی غرچې(۳٧٦۰)متره لوړدی.
کندهارښارته نژدې غرونه چې دشمال لوېدیځ خواڅخه دنیمي دایرې په شکل تاوسویدي،دکویتول دڅوکې څخه داغرونه مخ پرلوېدیځ بیرته ګرځي اودپنجوائی دغرونوسره یوځای کیږي ،چې څوکې یې ځانته نومونه لري لکه:مقصودشاه غر،فیل کوه غر،دخنیبري غر،دسرپوزې غر،دکوتل مورچې غر،دخواجه عمران غر،دباباغراونور....

دکندهارسیندونه

دارغنداب سیند: ارغنداب سیند مرکزي غرونو(ګل کوه)اودناوردلوړې سطحې دجنوب لویدیځو لمنوڅخه سرچینه اخلي چې(۴۰۰۰۰۰) جریبه ځمکه خړوبوي.داسیندپه پیل کې دجنوب لویدیځ پلودجاغوري ختیځ خواته بهیږي اودختیځې برخې دخړوبولووروسته جنوب لویدیځ پلوته میلان پیداکوي اودزابل ولایت ته داخلیږي چې ددې ولایت دکاکړدسیمې ختیځې برخې اوددې ولایت دارغنداب دعلاقې شمالي برخې خړوبوي اووروسته بیا دکندهارولایت شمالي برخې ته ننوزي اوددهلې بندپه ابادسویدی،چې دارغنداب ولسوالي دنږدې شاوخواسیموکرنیزې ځمکې خړوبوي.
داسیند د دهلې د سیمې د جنوب او کندهار ښار او ارغنداب ولسوالي له شمال لوېدیځ او دپنجوائي په جنوب لوېدیځ پلو کې یو ځای کیږي اودبُست کلاپه جنوب کې هلمند سیند ته ورګډیږي.
ددغه سیند اوږدوالي (۴۱۳) کیلومترو پورې رسیږي، داسیند په (٦٦) درجو طول البلد او (۲۲) درجـــــو عرض البلد کښې واقع دئ دغه سیند زیات مرستیالان لري چې لوی ئې دادي:
۱- ترنک سیند: دا سیند دمقرد ولاړو اوبو څخه راځي دشاه جوی او زابل دسیمو څخه راتېریږي پــــــه کندهارکې دډوری سره ګډیږي،چې دهایدروګرافي منطقه یې(۱۰۷۰۰)ده.
۲- د لوړې سیند: دا سیند دافغانستان جنوب خواته واقع دی، چې دسلېمان د غره دګند او جبې څخه راوځي دپښین دسیمې څخه تیریږي اوختیځې لورې ته بهیږي. که څه هم دهلمند دسیند سره متصل ځي خو اوبه ئې هلمند ته نه رسیږي،څرنګه چې سطحه یې د ورځیرمه مځکو څخه کښته ده نو د اوبولګولو لپاره ښه استفاده نه څني کیږي، دغه سیند (۳۵۲) کیلومتره او ږدوالي او په کافي اندازه سور لري چې په (٦۵-٦٦) طول البلد کښې دکندهار دښوراوک په برخه کې څه سیمې اوبه کوي او د ریګستان په غدیر کښې تېریږي.
۳- د ارغسان سیند: دا سیند دارغستان او معروف له غرونو څخه راوزي او دنومونږي سیمې شمالي برخې او به کوي،چې (۱۲۹) کیلومتره اوږدوالي لري ،پردغه سیند باندې یو پوخ پُل جوړ سوی دئ چې کندهار دجنوبي پښتونستان دچمن برخې سره مونښلوي دهایدروګرافي منطقه ئې دلوړې سره (۱۴۵۰۰۰) ده.
۴- د کدني سیند: دغه سیند دپښین دعلاقې څخه راوزي او مخ پرجنوب سپین بولدک ته نژدې بهیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د ډورۍ سیند: دپنجوائي ولسوالۍ لوېدیځي خواته بهیږي په باراني وختو کښې کافي اوبه لري دکال په نورو موسمو کښې ئې دپای خوا وچه او دسر خوا لږ اوبه لري.

دکندهارداوبوبندونه: کندهار (۳)درې بندونه لري (۱)ددهلې بند چې (۵۰)متره لوړوالي او(۵۳۰)متره اوږدوالي لري یومیلون جریبه فته داوبوظرفیت لري،ذخیروي رقبه یی(۳۵۳۰۰)جریبه اودجهیل اوږدوالي یی(۱۸)کیلومتره دي،پلنوالي یی(۲)کیلومتره دی.

دبند دتونل اوږدوالي یی(۲٦۴)کیلو متره اوشعاع یی(۵،۴)متره ده اودسنګ پرانی مجموعه یی(۱۲۰۷٦)متره مکعبه ده.دابند دکجکي څخه په دوهمه درجه کي قرارلري ،چي (۳٦۰۰۰)جریبه ځمکه اوبولای سي.

د کندهار اب او هوا

کندهار د استوایي اقلیم لرونکې دی، سویل خواته یې د شوابک او سري شګې د دښتو موجودیت ددې ولایت ځانګړتیاوې صحرایي او نیمه صحرایي ته اړولې دي. په کومو ځایونو کې چې شین غر او کافرجر غرونه موقعیت لري او د ارغنداب سیند یې له لاندینو سویلي برخو نه تېرېږي، هوا یې معتدله کړې، او د ډنډ، پنجوایي، مېوند، ارغنداب او د شګې ولسوالۍ د ښې او زړه راکښونکي هوا لرونکې دي. پورته یادې شوې ولسوالۍ په پسرلي او اوړي کې ښه مرطوبه هوا لري، ژمې یې نسبتا معتدل او دوبی یې تود وي. د دوبي په تودو میاشتو کې د تودوخې لوړه درجه ۳۰ سانتي ګرېډه او منځنۍ درجه یې ۱۹سانتي ګرېډه او د تودوخې ټیټه درجه یې ۵ سانتي ګرېډو ته راښکته کېږي . د کلني اورښت اندازه یې له ۳۰۰-۲۰۰ ملي مترو پورې ټاکل شوې. خو په شګلنو سیمو کې له ۸۰ ملي مترو څخه کم وي.

تفریحي ځایونه

په کندهار د ځوانانو د پاره د تفریح او میلو کولو ځایونه سته، چې د هله او په ځانګړي ډول د ارغنداب په ولسوالۍ کې د بابا ولي صاحب تفریحي او روحاني مزار یادولای سو، چې هره ورځ او په ځانګړي ډول د جمعې په ورځو کې په زرګونو خلک د زیارت کولو او تفریح کولو دپاره ورته راځي. د یادوني وړ ده چې د نورو ولایتونو او ګاونډي هیواد پاکستان څخه زیات خلک ورته د ننداري د پاره راځي. ددې تر څنګ د باغ پل پارک او طبعي منظره په ډنډ ولسوالۍ کې د محمدابراهیم خلیفه بابا مزار، د ګل اغا شیرزي د پلار حاجي بابا تفریح ځای، په ډنډ ولسوالۍ کې ډورۍ، په خاکریز ولسوالۍ کې د شامقصود اغا مشهوره په شاغا مزار، په ارغنداب ولسوالۍ کي سرکاري باغ، په ارغنداب ولسوالۍ کې د سربند پله تفریح ځای، په دامان ولسوالۍ کې د اخوند صاحب مزار او په کندهار ښار کې غازي پارک، د میرویس نیکه زیارت، د عینو مېنې نوی ښارګوټی، د شهیدانو چوک، د غازي محمدایوب خان لوبغالی، احمدشاهي ورزشي لوبغالی، څلوېښت غرزیني (چل زینه) او زوړ زوړ ښار یادونه کیدلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارتاریخچه

هغه وخت چې سکندراراکوزیا ته ورسیدي نو دخپل عادت اودسیمی دښه موقعیت له مخې یې یوه نظامي کلاډالکزاندریه په نوم په اراکوزیا کې اباده کړه.

بُست ښار چې دکندهارښاراهمیت یې ترخپلو وړانګولاندي راوستلي وو،کله چې دسوري علاوالدین لخوا له منځه ولاړي نوکندهار دښه موقعیت له مخې داراکوزیا دپایتخت په توګه وټاکل سو. کندهار دلومړی ځل لپاره دسلطان حسین بایقراپه وخت کې دسکې وهلومرکزسو.اوپه ۹۶۸ ه ق کال کې واک بابرته په لاس ورغلي،دبابر څخه وروسته کندهاراوکابل دواړه دکامران په لاس ورغلل. کندهار دمیرویس خان ترراتلو پوري دصفویانو په لاس کې وو، میرویس خان کندهار اونور ولایتونه دصفویانوله لاسه خلاص کړل اودښاربنسټ یې هلته کیښود.

په۱۱۴۹ ه ل کال کې نادرشاه اصفهان پریښود اوکندهارته راغي اوپه خپله نظامي چوڼۍ کې یې دنادراباد په نامه یوه نظامي کلاجوړه کړه.دنادرافشارترمړیني وروسته دپاچاهۍ واک احمدشاه بابا ته ورسیدي.

دنادراباد کلا چې نظامي بڼه یې درلوده اودبلې خواپرنمناکه سیمه جوړه سوېوه ،دلوي احمدشاه بابا دامپراطورۍ دپایتخت لپاره مناسبه نه وه ،نوځکه یې د (۱۱۶۹) ه ق دربیع الثانی په لومړی ورځ داحمدشاهي کندهار دتاداب ډبره کیښودل سوه اوکندهاردپایتخت حیثیت خپل کړ.کله چې احمدشاه بابا وفات سو اوتیمورشاه دچارو واګي په لاس کې ونیولې اوپایتخت یې دکندهارڅخه کابل ته انتقال کړ.

تاریخی وضعه

دکندهار وجه تسمیه: دکندهار دوجهي تسمې په اړه بیلا بیل نظریات موجوددي.

۱- ځیني مورخین پدې نظردي چې دکندهارنوم دګدروسیا (کندهاروسیا) په نوم پردغه ځای موجــــودوو.

۲- ځیني مورخین یې منشا الکزاندربولي.

۳- ځیني مورخین پدې نظردي چې کله دکندهارااوسیدونکي دغه ځمکې ته راغــلل نودعه نوم یې له ځانه سره راوړي،چې وروسته عربو قندهار ځني جوړکړ.

۴-(هیرودوتس) دګندهارا داوسیدونکود(۴) قبیلوڅخه دلومړي قبیلې یادونه کوي چې دګندهاري یاکندهاري په نوم دتاریخ په ټولودوروکي یاده سوېده.

۵-په اویستا کې دګندهارا (ګنـــــدوفار) په نوم یو پــــهلوان چې د یوخپلواکه کهول باچا وو او دارغنداب په حوزه کی یی یو ښار هم په خپل نامه جوړ کړي وو . او په ۱۹میلادی پیړی کې باچا سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهارنومونه

1. دکندهار لرغوي نوم (هره، هوای، تي ،) یا هره ویتي دی.
2. یونانیانواراخزیا،اراکوزیااواراکوسیا نوم ځني جــــــوړکړ.
3. دساسانیانو،کیداریانواوکابلشاهانو درخج،رخچ اورخذ په نوم سره یادکړیدی.
4. دعربوپه راتګ سره داراخوسیا څخه الرخج اوالرخذ جوړسو.
5. دغـــــزنویانوپه زمانه کي دتکین اباد په نوم سره یادسویدی.
6. سیفي یی په (تاریخ نامه هرات) کي دمعرب شکل(قندهار)یادونه کوي.

د کندهار یادګارونه

د کندهار زوړ ښار چې د کندهار په مرکز کې دي د زړي کلا په واسطه چاپیرسوي وه چې په دغه کلا کې شپږ دراوزې لري. د زوړ ښار په مرکز کې زوړ بازار پروت دي. سلطان بابر په ١٦ پیړي کې د خپل بریالیتوب په یاد د چل زینې معبد په سرپوزي کې جوړ کړ.د کندهار یو ډېر مقدس ځاي د خرقې شریف زیارت دي چې په هغه کې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جامې پرتې دي. او دهغه څنګ چې د احمد شاه بابا مقبره پرته ده. همداراز د کندهار د کوهکران په سیمه کې د میرویس هوتک د مقبرې لرغوني وداني وجود لري. په ١٩٩٩ کال کي د ملا عمر په هدایت یو جومات چې دجامعه عمر په نوم یادېږي جوړه شوه.

دکندهار تاریخي سیمي

دکندهار ښارونه

- اراکوزیا: - دغه ښاردمقدوني سکندرلخوا(٢٣٠٠)کاله مخکي د(اراکوزي سکندریه) په نامه په(٣٢٩)ق م کي جوړسوي وو، چي اوس یی هیڅ نښي نښانې ندي پاته، اراخـوسیا په پـــــخوانیو وختوکي دارغسان سیمي ته ویل کیده اوکله چي اراخوسیانوخپل مرکزدارغسان څخه وکدروسیا(کندهار)ته نقل کړنود ارغند ناوه داراخوسیا په نامه وبلل سوه.

٢ ـ د اشوکا کتیبه

د اشوکا کتیبه له هغو لرغونو آثارو څخه ده، چي د کندهار د زاړه ښار له دروازې سره پر یوه لویه ډبره کېندل سوې او په ١٣٣٧ ش کال کي کشف سوې ده. د دې ډبري اوږدوالی (٥٥) او پسور يې (٤٥ – ٥٠) سانتي متره دئ. دا ډبرلیک په یوناني او آرامي لیک کښل سوی دئ، چي برنۍ دیارلس کرښي يې په یوناني او لاندنۍ اووه نیمي کرښي يې په آرامي خط لیکل سوي دي. دا ډبرلیک هغه وخت کیندل سوی و، چي بودایي دین د (اشوکا) په وسیله د کندهار سیمو ته رسول سوی و او د لیک تاریخ يې (٢٥٠) کاله تر میلاد وړاندي دئ. د ډبرلیک ژبه یوناني او پخوانۍ پښتو (پرثوي) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کندهار

دکندهار دزوړ ښار کلا چي دنادر شاه لخوا دهغه په حکومت کي خرب ویجاړ سو.

دوهم ښار د سرپوزې د غره ختیځي خوا ته پروت و، دا سیمه اوس د (زاړه ښار) په نامه یادېږي، چي د ارگ مخروبه وداني (نارنج مانۍ) یې اوس هم کنډواله پاته ده. د (زاړه کندهار) یادونه څه دپاسه زر کاله تر مخه د غزنوي دربار شاعر منوچهري داسي کړې ده: سیصد هزار شهر کنی، به زقیروان سیصد هزار باغ کنی، به ز قندهار دا ښار د افشار نادر تر تاړاکه لا ودان و او کله چي نوموړي د (۱۱۵۰ هـ ق) په سر کي د هوتکو ملي حکومت ړنگ کړ، ورسره سم یې د کندهار زوړ ښار په بشپړه توگه وران کړ.

نادرآباد

دریم ښار د (نادرآباد) په نامه یوه نظامي کلا وه، چي په ۱۱۵۰ هـ ق کي د نادر افشار له خوا جوړه سوې وه. [۳] . افشار نادر د کندهار د زاړه ښار د کلابندۍ په دوران کي د اوسني کندهار جنوب ته د شیرسرخ زیارت په شاوخوا کي یو ښار جوړ کړ، چي د (تاریخ احمدشاهی) په استناد یوه محقره کره وړه کلا وه او پراخوالی یې د پخواني ښار له څلرمي برخي سره برابر نه و. لوی احمدشاه بابا د خپلي تاجپوشۍ مراسم د همدې کلا تر څنگ د شیر سرخ بابا په زیارت کي سر

۳ .**چل زیني** (څلوېښت غرزیني)

د چل زیني غر په ۱۸۸۱ کال کی

چل زینه د زاړه کندهار شمال ته د غره په ډډه کي یو دالان دئ، چي **دغره**

له ښخه زیني ور ختلي دي. دالان او زینې دواړه د غره په ډبره کي د اوسپني په قلم کيندل سوي دي. پخوا د دالان دواړو خواوو ته د ډبري دوه زمریان هم پراته وه، چي اوس نسته. د پوزې پر سر باندي ښارغالی هم و، چي وروسته نور کار پر سوی و. چل زینه د بابر پاچا د زوی (عسکري میرزا) لخوا جوړه سوې ده، چي د ودانېدو کار یې په (۹۳۰ هـ ق) کي شروع او په (۹۵۳ هـ ق) کي پای ته رسېدلی دئ. د چل زینو د دالان د نستعلیق خط د نوشتې او تذهیب کار د میرمعصوم کندهاري لخوا تر سره سوی دئ. د زینو یوې او بلي خوا ته کنگرې شاه امان الله خان ور جوړ کړې. دغه په حساب سره پوره دروڅلوېښت زینې دي.

۴ .ارگ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسول او د سلطنت تر لسم کال پورې په همدې ښار (کلا) کې اوسېدی، چې بیا یې د نوي ښار د جوړېدو چارې پیل کړې.

د کندهار اوسنی ښار

لوی احمدشاه بابا د خپل سلطنت له لومړیو وختو څخه په دې فکر کې و، چې د هېواد د پایتخت په توګه د کندهار نوی ښار جوړ کې، ځکه د نادرآباد نظامي کلا له یوې خوا دونه پراخه نه وه، چې د یوې لویې امپراتورۍ د پایتخت لپاره دې مناسبه او موزونه وي او له بلې خوا یې موقعیت هم پر یوه داسې سیمه و، چې ډېره نمناکه وه، ځکه یې نو تر ډېرو سلا او مشورو او لیدنو کتنو وروسته د کندهار د اوسني ښار سیمه غوره وبلله او د (۱۱٦۹ هـ ق) د ربیع الثاني په لومړۍ ورځ د احمدشاهي کندهار د تاداو ډېره کښېښوولې سوه. دغه ښار د اشرف البلاد په صفت ونومول سو او د درانۍ امپراتورۍ د یوه لرغوني پایتخت او مرکز په څېر یې حیثیت پیدا کړ. دغه ښار د تاریخ په اوږدو کې د مختلفو داخلي او خارجي مورخینو او سیاحانو په لیکنو او اثارو کې ذکر سوی دئ او د دغه تاریخي ښار پر لرغونتوب، قدامت او معمارۍ یې لیکنې کړې دي. دغه ښار په لومړي سر کې پر څلورو ناحیو مشتمل و، چې په منځ کې یې یو پوښلی چارسو هم درلود، چې د کندهاري لرغوني معمارۍ استازیتوب یې کاوه. په معاصر دور کې دغه ښار د ښاروالۍ د تشکیلاتو له مخې ډېر پراخ سوی او تقریباً مساحت یې لسو ناحیو ته رسېدلی دئ.

د کندهار لرغوني آبدات

د ارګ غونډه ماڼۍ د احمدشاه بابا د زمانې ده او د ده اداري شاهي مرکز و، چې مخې ته یې څلور چمنان درلودل. د ارګ په نامه دغه ماڼۍ د احمدشاهي کندهار شمال ته پرته وه، چې د نونسمې میلادي پېړۍ تر پایه پورې لا په هماغه لومړني شکل ولاړه وه، خو د ارګ اوسنۍ ودانۍ د سراجي عصر له ودانیو څخه ده، چې د سراج الملة والدین امیرحبیب الله خان په حکم د سردار محمدعثمان خان والي په وخت کې جوړه سوې ده. پخوا په دې ودانۍ کې د ولایت پر مقام سربېره د کندهار زیاتره دولتي اداري واقع وې. د ودانۍ شمالي او جنوبي لور ته تعمیرونه جوړ سوي وه، چې په منځ کې یې لوی غولی دئ.

۵ ـ احمدشاهي کلا

د کندهار احمدشاهي ښار د مستطیل په شکل و او پر شاوخوا باندې یې یوه کلا را تاوه سوې وه. دې کلا شپږ دروازې درلودې (کابل دروازه، ښکارپر دروازه، هرات دروازه، عیدګاه دروازه، توپخانې دروازه او برو دروازه). دغه هره دروازه له پنډو – پنډو تختو څخه جوړه سوې وه او ایربې اینښوول سوي وې. احمدشاهي کلا پر سل – سل متره باندې یو وتلی برج درلود، چې له دغه وتلي برج څخه د کلا دباندې ساحه او د کلا ښخ ځارل کېدی. د هر برج پر سر باندې د توپ ویشتلو لپاره یوه خالصه برخه وه او د هرو دوو برجو تر منځ د باران د اوبو د وتلو لپاره پنځه – پنځه ناوې جوړې سوې وې. د کلا وروستی ترمیم د امیر حبیب الله خان په پاچهۍ کې هغه وخت سر ته ورسېدی، چې سردار محمدعثمان خان د کندهار د نایب الحکومه په توګه د دغه ښار مقتدر واکمن و. (د کندهار مقدس اماکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ ـ منډیګک

eft: colonnade of the monumental terrace at Mundigak, NW Afghanistan. Right: carved head excavated near the terrace. Circa 2700 BC. Photos: Jean-Marie Casal.

دا غونډۍ ۳۱ متره لوړه ده. په حقیقت کې د غونډۍ دغه لوړوالی د هغو سر پر سر جوړو سوو ودانیو څخه را منځته سوی دئ، چې د زماني پېښو زرونه کلونه تر مخه په خپل – خپل وار نړولي او د غونډۍ شکل یې غوره کړی دئ. دا غونډۍ له دوو زرو کلونو راهیسي متروکه او د ورانی په حال کې پرته ده. د منډیګک د لومړنی ودانۍ چي عمر یې (۹۰۰۰) کاله کېږي د انسان د لاس ډېري لومړنی نخښې لکه، ځیني توږل سوي ډبري او د ښاړویو تېره سوي هډوکي دي، چي لا نور څه نه دي ځني تر لاسه سوي. خو له دې لومړي پوړ څخه تر پنځلسم پوړ پوري د دې غونډۍ د ښلابېلو اوسېدونکو د ژوند بشپړتیایي ګامونه را څرګندېږي، چي وروستی پوړ یې له ژېړو څخه جوړ سوي لوښي هم لري.

- دزاړه ښاردقیتول دغره کتیبې : په (۱۰۰۵) ه ق کال کې جوړي ســویدی چي پکښې دباباحسن ابدال دخوریی سیدحسن زنجیر یا سلسله ترحضرت علي (رض) پوري رسولــې وه .
- دمیرویس خان نیکه کور: د (۱۱۱۹-۱۲۲۷) ه ق کال پوری جوړسویدی .
- دلوی احمدشاه باباکور او احمدشاهي کلا : په (۱۱٦۹)ه ق کال کې جوړسویده .
- دکندهار سرپوښ بازار : د(۱۲۴۵-۱۲۵۴)ه ق کال پوري او دوهمه پلا د(۱۲۵۸- ۱۲۷۱) ه ق کاله پوري جرړسویدی.
- دمنزل باغ وداني : په (۱۳۰۰)ه ق کال کې دامیرعبدالرحمن خان په عصر کې جوړسویدی.
- شمشیرغار: چي پکښې دکوشاني دورې اثارمونډل سویدی ،ویل کیږي چي احمدعلي کــهزاده (۱۹۳۰) م کال کې دموسیون هاګن سره تللي اوترکندنووروسته یی دغه اثار مونډلي دی .
- دمیوند دشهیدانو څلی: چي (۸۵)کاله دمخه په نادري دوره کې جوړه سویده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کندهار زیارتونه او جامعې

موی مبارك، شاه مقصودآغا، بابا ولي، حضرت جي بابا، جمال بابا، شين غزی اصحابي، دارو نيکه، پير ملا محمدجان اخوند، صابرشاه ملنگ، ميرويس هوتک، احمد شاه درانی، زرغونه انا، ملالی، شېرسرخ، ملاشېراخند، سپين کوڅي بابا، صوفي صاحب، اخوند صاحب، ابراهيم خليفه بابا، د ميوندشهيدانو څلورلاری، ميا نورمحمد صاحب مزار، خوجك بابا، ملاکټه اخوند، ملا اکا، ملا عبدالحق اخوند، شيخ قلندر، ملا حسن ساکزی، کاکو بابا، بګت بابا، پير زالو بابا، ملا صالح محمد اخوند، ډنګربابا، کابلي شاه، پير زنګي بابا، کاکو بابا، کوټ بابا، زنجير پا، خواجه ملک، جان لالا، شيخ قلندر، يک خاک شهيدان، د شنو ګومبتو زيارت او داسي نور.

بابا ولي زيارت

د خرقې شريفي زيارت او جامع مسجد.

د دې جامع او د خرقې مبارکي د نوي ودانۍ تاداو د سدوزي تېمورشاه په پاچهي کي په کال (١١٨٦ هـ ق) کي کښېښوول سو او د (١١٩٠ هـ ق) د روژې د مياشتي په لومړۍ نېټه يې کار بشپړ او مبارکه خرقه يې ورته را نقل کړه. د جامع په ودانۍ کي د وخت په تېرېدو سره بدلونونه راغلي دي، خو د سردرا محمدعثمان خان په وخت کي خاص بدلون پکښې راوستل سو، خو دا اوسنۍ بڼه يې د مرحوم محمدظاهرشاه په پاچهي کي راغلې ده. البته ځيني قبرونه او کورونه ونړول سول او د خرقې مبارکي غولی پراخ کړه سو.[۴] . د خرقې شريفي د زيارت نقاشۍ د امير حبيب الله خان په پاچهي کي د امير د ورور سردار نصرالله خان په هڅه د صوفي عبدالحميد بارکزي په هنرمندو ګوتو سر ته رسېدلي دي. د زيارت د شاوخوا کاشي خښتو کار يوه پلا د وزيرمحمدګل خان په وخت کي چي د کندهار والي و او بيا د عبدالغفور خان په مشرتابه سره

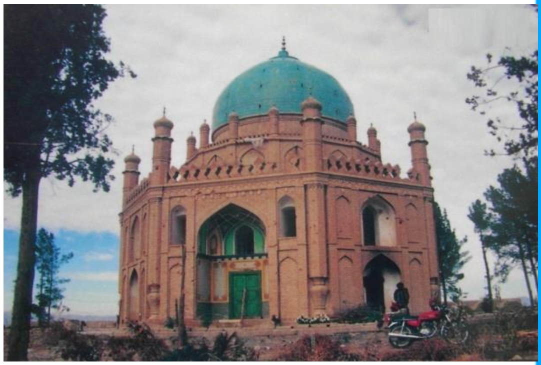

1975حاجي ميرويس خان نيکه زيارت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړ سوی دئ. کاشي ښبتي حاجي خيرمحمد کُلال ور جوړولي. دغه راز په کندهار کي دغه نور مقدس اماکن او د ستانه وو

1968 د ستر امپراتور احمد شاه بابا زيارت

دباباحسن ابدال قبراو ډېرليک : دشارخ بن تيموردماندينې ګوهرشاه په حکم د(۸۰۷-۸۵۰)ه ق پوري جوړه سوېده.

٦-دشاه مقصود (عليه رحمه)دقبروداني : په (۹۵۵) ه ق کال کي دجهانـــګيرپه دوره کي ميرمعـصوم جوړکړيدی چي وروسته په(۱۰۵۵)ه ق کال کي دصفوي شاصفي ځای پرجوړکړ

۱۰- دشيرقلندر مسجد او کوټه : دميرمعصوم لخواد جورسړويدی .

۱۱- دزرزغوني انا دقبروداني : (۲٦۲) کاله دمخه په احمدشاهي دوره کي جوړه سويده.

۱۲- دميانورمحمد دقبروداني : تقريبان (۲۵۹) کاله دمخه دده ديومريد لخوا جوړه سوې وه .

۱۳- دکندهار زړه جامع : په بخارايی سبک دسزيښناکوختبو اوګچوڅخه په (۱۱۷۲)ه ق کال کي جوړه سويده .

۱۴- داحمدشاه بابامقبره : په (۱۱۷۴)ه ق کال کي دده په ژوندکي جوړه سويده .

۱۵- دميرهزار جامع : د(۱۱۸٦- ۱۲۰۷)ه ق کال کي دپوځي سالار ميرهزار الکوزي لخوا جــــوړه سويده .

۱٦- دخرقي شريفي وداني : په (۱۱۹۷) ه ق کال کي کندهارته راوړل سوه وروسته ددغه وداني کارپيل سو او دتيمرشاه دواکمنۍ پرمخال تکميل سو.

۱۷ د-شيرسرخ دقبر وداني: چی دتيمور دزوی کامران دموريه لاربنودنه په (۱۲۲۱)ه ق کال کي جوړه سويده

۲۰- دميروس خان نيکه مقبره : په (۱۳۱۱)ه ق کال کي جوړه سويده .

۲۱- دشهيدانوخلی: په (۱۳۲۷)ه ق کالي کي جوړه سويده .

۲۲- دموی مبارکي وداني: چي تقريبان ۱۲۹ مخکي داميرعبدالـــرحمـــــن خـــان په واکمني کي دسردارمحمدعثمان خان نايب الحکمه لخوا جوړه سويده .

۲۵- دسپين بولدک دشهيدانو مقبرې: په (۱۹۱۹م) کال کي دازادي جګړې پرمخال جوړه سويده .

دکندهارمقدس اماکن: لکه خرقه شريفه ،موی مبارک،شاه مقصودآغا،باباولي،حضرت جي بابا،جمال بابا،شين غزي اصحابي،ميرويس نيکه،احمدشاه بابا،زرغونه انا،ملالی ،ابراهيم خليفه بابا اوداسي نور....

دکندهارمشاهر: لـــــوی احمدشـــــاه بابا ، مـــــــيرويس نيکه،زرغـــونه انا،ملاله ميوندی،ميرمعصوم کندهاری،عبدالشکور رشاد،مولوی احمد کندهاری،علامه عبدالحق کندهاری،عبدالله محزون اونور....

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار اداري نظام

➢ لومړي دښار ويش او (ناحيې)

دکندهارنوی ښاراصلاً دمحمدعثمان خان نائب الحکمه (دامیرحبیب الله خان دسلطنت دوره) په وخت کښې شروع سوی دئ بیا ورسته په (۱۳۱۴ه ل)کال کي سردارمحمدداؤد چې د کندهارنائب الحکومه ودهرات دروازې دباندي ئې دکندهار دنوي ښاراساس کښېښود او ورپسې دعبدالغني خان ګرديزي دنائب الحکومه ګۍ په وخت (۱۳۳۰ه ل)کال کي ډيرپراخ سواوبېلي جادې په کښې وکښل سوې چي دمشهوروجادونومونه ئې دادي : ظاهرشاهي واټ،نادرشاهي واټ،احمدشاهي واټ،حاجي ميرويس خان نيکه واټ، دپښتونستان واټ، ايوب خان واټ ،دشهيدانوواټ اونور.

د کندهار ښار پخوا ۷ ناحيې درلودلي، په معاصر وخت کي دغه ښار دښاروالي دتښکيلاتوله مخي ډير پراخ سويدي چی ۱۵ ناحيوته رسېدلي دی.

دکندهارښاردمشهوروکڅو طبقه بندي اودځينومشهوروکوڅو نومونه

۱-دقومونودنومو په اساس:دنورزوکوڅه ،دسدوزوکوڅه ،دالکوزوکوڅه،دسيدانوکوڅه اونوري....

۲-دقومي مشرانواولويانونودنومونوپه اساس:غفارخان کوڅه ،يحی خان کوڅه ،شيرعلي خان کوڅه اونوري ....

۳-دمشايخواوعلماؤدنومونوپه اساس: ملانعمان کوڅه ،ملاکوڅه ،اختري متاري کوڅه اونوري کوڅي....

۴-دمتبرکوځايونودنوموپه اساس:دخرقې مبارکي کوڅه ،دزړې جامې کوڅه اونوري کوڅې....

۵-دکسب وکاراوموقعيت دنومونو په اساس:دشاه قبرکوڅه ،کلافصيل کوڅه ،دبنايانوکوڅه اونوري کوڅي....

دکندهارعمومي وضعيت

په کندهارولايت کي امنيت: په کندهار ولايت کي دګډوامنيتي ځواکونو(ملي اردو،ملي پوليس،سرحدي پوليس) دزياتوهلوځلو اوقربانيوپه نتيجه کي دکندهارښاراوولسواليوامنيت دولايت دمقام په وينا(۱۵) سلنه تاءمين شوي دی،چي مجموعاً (۱۳۰۴۵)تنه ملي پوليس په دندوبوخت دي،چي لدې جملې څخه يی(۳۰۷۰) تنه محلي پوليس دي.

په دغه ولايت کي دملي اوسيمه ييزوپوليسوترڅنګ ۲۰۵ اتل قل اردو او۵۰۳ سرحدي زون هم دکندهاردامنيت په تاءمينولوکي بوخت دي.

په کندهارولايت کي حکومتوالي: دحکومتولي په پلي کولوکي ډيري ډلي رول لري چي ترټولومهيم يی حکومت دی اوددې ترڅنګ په ليرو پرتو سيمو کي نوري ډلي هم شته چي په حکومتولي کي دخيلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارکي دولایت ددفترپه شمول(۵۰)دولتي اداري خپل خدمات عرضه کوي چي (۶۹۷۳)تنه یی دملکي خدمتونومامورین ددغوڅخه(۵۹۷۴)تنه یی نارینه او(۹۹۹)تنه یی ښځینه دي.

په کندهارولایت کي ددولتي اداروترڅنګ ځیني کورنۍ اوبهرنۍ موسیسې هم شتون لري چي په بیلابیلوفعالیتونوکي برخه اخلي.

مدني ټولني اوسیاسي ګوندونه:

لومړی مدني ټولني: مدني ټولني په حکومتي نظام کي دحساب ورکوني ،روڼتیا،دښه خدماتودوړاندي کولواوحکومت څخه دخلګودغوښتنو یوښه میکانیزم دي ،چي دخلګواوحکومت ترمنځ ښه روابط ټینګوي اوټولنه ښه رهبري کوي، کندهارولایت ټولټال (۳۹)مدني ټولني لري .

ځیني شبکې هم شته چي دکندهارد ماشومانود حقونولپاره کارکوي لکه:

۱- سپین : په کندهارښاراومختلیفوولسوالیوکی دماشومانودمختلیفوحقونولپاره کارکوي.

۲- سره میاشت :په کندهارولایت کی دهغه کوچنیانوچي زړونه یی سوري وي اویا بل داسي مشکل ولري چي په داخل کی یی درملنه ممکن نه وي خارج ته د درملني لپاره استوي.

۳- عدلیه /اصلاحي مرکز:په کندهارکي دبې سرپرسته اومجرمینو کوچنیانوساتنه کوي.

دوهم سیاسي ګوندونه: په کندهارکي دعدلیې ریاست دمعلوماتوله مخي(۱۸)سیاسي ګوندونه دعدلیې ریاست سره ثبت دي،خواوس یی شمیر(۲۰) ته رسیدلي دي.

بشري او سیاسي وضعیت

نفوس

د کندهار په ولا یت کي ټول ټال (۱۲۵۲۷۸۶) تنه وګړي ژوند کوي چي له هغې جملې څخه (۶۴۲۶۴۲) تنه ئي نارینه او (۶۱۰۱۴۴) تنه ئي ښځینه دي،په دغه ولا یت کې (۱۴۴۴۵) کورنۍ دي چي په اوسط ډول هره کورنۍ (۷) غړي لري.

د کندهار په و لایت کې نږدې (۶۸) په سلو کې خلک په ولسوالیو او کلیو کې او (۳۲) سلنه ئې په ښار کی اوسیږي، له دوی څخه یې نږدې (۵۱) په سلو کې نارینه او (۴۹) په سلو کې ښځینه دي.

نژاد: په کندهار ولایت کي د دغه لاندي نژادونو لرونکي وګړي ژوند کوي: پښتانه،بلوڅ، تاجک، هزاره، هندو او نور... چي پښتانه ئي اکثریت دي.

ژبه: په (۹۸) سلنه کلیو کی خلک په پښتو خبري کوي. دری ژبه په (۶) کلیو کی (۴۰۰۰) ویونکي لري او پاتی (۹) کلیو کي خلک په نورو مختلفو ژبو خبري کوي.

د کندهار په و لایت کې کوچیان هم اوسیږي چې یو په سلو کې کوچیان د لنډ مهال د پاره او (۵۱) په سلو کې د اوږدې مودې د پاره له یو ځای څخه بل ځای ته کوچیږي.(۴۸) سلنه یی ځای پر ځای دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین: دکندهار تقریباً ټول وګړي د اسلام دمبارک دین پیروان دي چي اکثره ئې سوني مذهبه او یو کم اقلیت شعیه مذهبه زحمت کښی وګړي هم د دې ښار په توپخانه سیمه کي اوسیږي او ددې ترڅنګ په کم اقلیت کښي هندوان هم دکندهار په (ښکارپور) او (کابل بازار) کي اوسیږي او خپله عقیده پالي.

کلتوري وضعه

د کندهار دیښتنو ربنه چي ښت پر ښت یوې آریایي قبیلې (پکهت) ته رسیږي د دوئ کلتور او ثقافت لکه ملي دودونه، ادبیات او هنر، کرهنه، مذهب، اقتصاد او داسي نور د ژوندانه خصوصیات ئې آریایي قبیلو ته ورته دي، نسل پر نسل ئې دخپلو پلرونو او نیکونو څخه دځان سره راوړي دي.

د کندهار خلګ هم د نورو ولسونو په څېر ځان ته ځانګړي دودونه او عنعنات لري، چي له دې جملې څخه یو هم د کندهاري وګړو کالي دي، په کندهار ښار کي خلګ دکمیس او پرتوګ سر بېره صدری هم اغوندي او دغه راز د نبوي سنت پر دود لنګی تړي، چي د کالو ډول ښا دهرکس په اقتصادي وضعه پوري تړاو لري

په کندهار کي د کوچیانو کالي د ځایي خلګو له دود سره لږ فرق لري، څرنګه چي کوچیان په ژمي کي په یخو سیمو کي ګرځي راګرځي نو دوی د ځان تودولو لپاره د کوسي په نوم یو ډول له وړیو څخه جوړ کالي اغوندي اوښځي یی ځان ته دکالیو ځانګړي ډول لري او لکه دښار او کلیو دښځو په څېر بوقره نه پر سر کوي.

په دې ولایت کي له پخوا راهیسي مختلفي لوبي تر سره کیږي چي له هغې جملې څخه توپ ډنډه، خوسی، مرغومکی، غیږ ایستل او اتڼ دیادولو وړ دي، البته اوس په کندهار کي د نورو هیوادونو په څېر د فوټ بال، کرکیټ، ځغاستي، والیبال او داسي نوري لوبي هم تر سره کیږي.

اقتصادي وضعه

د کندهار په ولایت کي (۷۲۰۰۰) هکتاره ځمکه تر کرهني لاندي ده چي (٦۰) سلنه ئې د دهلې له بند څخه اوبیږي.

دکندهاردکښت اوکرهنی مځکي پردوو برخوویشل کیږي:

۱-ارغنداب

په ارغنداب کی په عمومي ډول سردرختي اوونی کرل کیږي ،چی دځمکي حاصیلات یی انار ،شکرپاره ،بهي ،آمرت،شلیل ،زردالو،اونور داي.غنم ،اوربشي،اونوري داني هم لږپکښی کرل کیږي.

په کندهارکي دهغه ونوداراضی اندازه چي دمیوه لرونکوونوپه وسله پوښل سویده (۲۲۵۰۰)هکتاره ده.

دکندهار(۱۵)سلنه کلیواله خلګ دغیری زراعتي کارونو او(۸۵)سلنه کلیواله خلګ دزراعتي محصولاتو څخه خپل عاید ترلاسه.

۲-خوشکاوه

په خوشکاوه کي په عمومي ډول آنګوراو څه غنم او اوربشي پکښي کیږي.دغه سیمي ته ځکه خوشکاوه وایی چي ارغنداب اوبه لږورسیږي .

دکندهار خوشکاوه دکندهارښارجنوب خواته ده چي (۳۲)ډوله آنګورپکښی پیداکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کندهارولایت کښي (۳۰۰۰۰)هکتاره للمي ځمکه شتون لري ،چي د(۲۰۰۰-۵۰۰۰)جریبه پوري ځمکه ترقانوني کښت لاندي راغلې ده.

په کندهارولایت کي په اوسط ډول(۴٦)سلنه کورنۍ ابي او(۱۷)سلنه کورنۍ للمي ځمکوته لاس رسی لري.

دکندهارعمده زراعتي محصولات

لکه آنگور(۵۴)سلنه ،نور میوه جات(۳۴)سلنه،غنم(۴)سلنه اوسبزیجات(۳)سلنه.

دکندهارویالي: دکندهارویالې عبارت دي ظاهرشاهي ویاله، دپاتوویاله، روح اباد،شاه ویاله ،ددخواجه ،پنجاب ویاله ،دجی لاهور ویاله،میانجوی .

دارغنداب دسیند دشمالي خواویالې عبارت دي: کلک اوسلواغی ،پاشمول ،سنگسار،نهرکاریز،گډحل ،نلغام ،منار اوناگهان.

دکندهارحیوانات

په کندهارکي ډول ،ډول اهلي او وحشي حیوانات اومرغان اوسیږي.

دکندهار(۵۵)سلنه کلیواله ،(۹۱)سلنه کوچیان او(۱)سلنه ښاري کورني څاروي ساتي.

کندهارولایت (۴۰)حیواني کلینیکونه او(۱۳)دمصنوعي دالقاح مرکزونه لري چي په یوه میاشت کي (۳۰۰) غواوي القاح کوي .

کندهارولایت د مچیو(۱۳)فارمونه اویوه اتحادیه ،دچرگانو(۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه اودوه مسلخه ،دماهیانو(۱۸۱)فارمونه اویوه اتحادیه لري.

صنعت

د دي ولایت زیاته اندازه شرکتونه او تر (۲۰۰) په شاوخوا کي فعالي او غیرفعالي فابریکې یوازي په صنعتي پارک کي د آیسا د دفتر سره ثبت دي، خو ددي ترځنگ شرکتونه او فابریکې د نورو دولتي ادارو سره هم ثبت دي، په کندهار ولایت کي اضافه تر (۳۰۰۰) شرکتونه د آیسا ساحوي دفتر سره ثبت دي چي په مختلفو برخو کي لکه: ساختماني، لوجیستیکي، صنعتي، زراعتي، تعلیمي، ترانسپورټي، معلوماتي ټکنالوژي او روغتیائې او داسي نورو... کي کار کوي .

په صنعتي پارک کي شاوخوا (۴۰۰) کسان کار کوي. همدارنگه په کندهار کې لاسي صنایع په (۱۰) کلیو کي تولیدیږي.

کانونه

سپینه طلا: دغه طلا دکیمیاوي تجزیي په اساس دسرپو اوجستوپه رگونوکي دخاکریزپه بي بي گوهره،چي دکندهاردمرکزڅخه په (۸۲)کیلومتري کي پرهغه سړک چي داستهسال ذخیره یی (٦۹۰۰۰) متره ده ٬چي (۴،۴) سلنه جست او(۷٬۸) سلنه سرپ لري.

دحاجي عالم داوسپني کان :دغه کان دکندهارولایت دمرکزشمالي په (۱۳۰) کیلومتري دنیش ولسوالی دحاجی عالم دکلي په ختیځ غره کي موندل سوي٬ چي دشمالي عرض البلد په (۲۳) درجو او(۷) دقیقو او د شرقي طول البلدو په (۲۵) درجو او(۳۳) دقیقو کښي واقع دئ. دجنسیت اومقداردنقطه نظره ډیرښه اولوړمقناطسي اوسپنه لري.

نومورې کان دمرمرواوگرانیټ دډبري په برخه کي متشکل سوي دي٬چي ذخیره یی (٦۰۰)میلیونه ټنه اټکل سوې ده.

دمگنیتیت ددغه رگ اوږدوالي (٦۰۰)متره ،پلنوالي یی په اوسط ډول(۲۰)متره اوژوروالي یی(۳۰۰)متره دی.

په خاکریز کښي دحاجي توپ په دښت کي سته زرگران او هنرمندان ددغه لعل څخه غوږ والي، گوتمۍ، نگینونه، حتی سرمیزي جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکندهار په شمال کښې د کان طلا نومي ځای ځخه راکښل شوې ده همدارنګه دخاکریز په دره خار کښې موندل سوې ده، طلا دلته دکوتیس د ډبرو په منځ کې لیدل کیږي. دمسو ذخیرې دخاکریز په تور غره کښې موندل کیږي.

بریښنا

دکندهار ولایت ته دکجکي د تولیدي فابریکې ځخه چي په هلمند کې موقعیت لري تقریباً (۱۲) میګا واټه بریښنا رسیږي او د اوبو د موجودیت په صورت کې (۲۰۰) کیلو واټه بریښنا د بابا ولي د مکرو هایډل ځخه په لاس راځي او همداراز د تیلو د موجودیت په صورت کې تقریباً (۳۵) میګاواټه بریښنا تولیدیږي.

ددې بریښنا ځخه چي د کندهار په ولایت کې شتون لري د ارغنداب ولسوالی (۱۰) سلنه، د دامان ولسوالی (۹۰) سلنه، ژړی ولسوالی (۵) سلنه سپین بولدک ولسوالی (۳۰) سلنه، ډنډ ولسوالی (۹۰) سلنه او معیوبینو کارته (پنجوائي ولسوالي) (۲) سلنه ګټه پورته کوي او پاتي ټولي ساحي بریښنا نه لري.

په کندهار ولایت کې د موجوده بریښنا ځخه (۶۰) سلنه انرژی د خلګو له خوا او پاته (۴۰) سلنه بریښنا د دولتي اداراتو له خوا په مصرف رسیږي.

په(۱۳۹۳)لمریز کال کې دولتي ادارو (۶۰۰۸۷۰۸)کیلو واټه بریښنا په مصرف رسولې ده. دکندهار دبریښنا رياست دمعلوماتو له مخې کندهار ولایت په مجموعي ډول (۱۵۰) میګاواټه بریښنا ته ضرورت لري. په دې ولایت کې د بریښنا پنځه سټېشنونه وجود لري چي په لاندي جدول کې ذکرسوي دي:

دریمه ګڼه جدول: د کندهار ولایت د بریښنا سټېشنونو په هکله معلومات وړاندي کوي:

ګڼه	دسب سټېشن نوم	ظرفیت
۱	مرکزي د بریښنا کوټ سب سټېشن	80MWA
۲	دپاشمول سب سټېشن	4MWA
۳	دښورآندام ډیزلي پاور پلانټ	16MW
۴	دباغ پُل ډیزلي پاورپلانټ	10MW
۵	د بریښنا کوټ **MTU**ډیزلي پاور پلانټ	10.5MW

پوهنه

دکندهار ولایت د پوهنی رياست دمعلوماتو له مخې په دې ولایت کې ټول ټال (۵۳۸) رسمي او غیر رسمي ښوونیز مرکزونه شتون لري،اوله هغې جملې (۱۶۲) بابه ښوونځی چي د دولتي سکټور مربوط کیږي د ناامنیو په وجه تړلي دي. په دې ولایت کې (۲) دارالعلوم، (۲۲) دیني مدرسې او (۲) دارالحفاظه د دیني زده کړو په برخه کې شتون لري.

په دغه ولایت کې په ښاري سیمو کې (۸۰) سلنه ماشومانو انجنو او هلکانو ته د زده کړې زمینه برابره سوې ده.

په (۱۳۹۳ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې د دولتي سکټور اړوند ښوونیزو مراکزو ته (۳۰۳۶۹) تنه زده کوونکي شامل سوي وه چي له هغه جملې (۹۲۶۶) تنه ئې انجوني او پاته (۲۱۱۰۳) تنه ئې هلکان دي، دغه راز په همدغه کال دخصوصي سکټور اړوند ښوونیزو مراکزوته (۱۱۱۷)تنه زده کوونکي شامل سوي دي چي له هغې جملې (۲۳۸) تنه ئې انجوني او پاته (۸۶۹) تنه ئې هلکان وه چي د (۳۶۰۰) تنه (۲۷۱۰) تنه نارینه او (۸۹۰) تنه ښځینه ښوونکو له لوري ورته تدریس کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول کندهار ولا یت کې د سواد کچه یوازې(١٦) فیصده ده.

په کندهار ولایت کې په (١٩٩١ م) کال کې یو دولتي پوهنتون فعاله سو چي یوازي دزراعت پوهنځی پکښې فعاله وه، دامهال په دغه پوهنتون کې(١٢) پوهنځی فعالي دي او دلیسانس تر کچي پوري محصلین روزي او د (٢٦٢) تنه په شاوخوا کې استادان لري (نارینه ٢٥٨ او ښځینه ۴ تنه)، په (١٣٩۴ ه ل) کال کې کندهار پوهنتون ته ټول ټال (٣٠٦١) تنه محصلین شامل سوي وه چي له هغه جملې څخه (٢٨٠٧) تنه ئې نارینه او (٢۵۴) تنه ئې ښځینه وه. البته داخبره دیادولو وړ ده چي په (١٣٩۴ ه ل) کال کې د کندهار پوهنتون دهیواد په سطحه د (کیفیت تضمین) په برخه کې لومړی مقام تر لاسه کړ.

دلوړو زده کړو په برخه کې په کندهار یوه بله لاسته راوړنه د افغانستان د کرنیزو علومو پوهنتون دئ، چي په (١٣٩٢ ه ل) کال کې افتتاح سوی دئ او اوس مهال پکښې د اګرانومي څانګي ماستري تدریس کیږي او ټول محصلین ئې (٢١) تنه دي. دغه راز په دې وروستیو کې په کندهار ولایت کې (۴) د لوړو زده کړو خصوصي مؤسسې تاسیس سوي دي چي په بېلابېلو برخو کې محصلین روزي.

روغتیا

په کندهار ولایت کې دروغتیائي مرکزونو ټوله شمېر(٨١) ته رسیږي. په دې و لایت کی یوازې (۵,٣)سلنه وګړی دروغتیایی مرکزونو او تقریباً نیمایی (۵٠)سلنه خلک باید له لسو کیلو مترو څخه ډ یر مزل وکړي چي صحي خدماتو ته لا س رسی پیدا کړي.

په دغه ولایت کې د زېږون پر مهال د هر سل زرو میندو له جملې څخه (١۴٣) تنه خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په کندهار کې (٦۴) سلنه کورنی د صحی اوبو څښلو لویو منابعو ته لاس رسی لري، چي (٩٩)سلنه د کلیو او(۵٠)سلنه د ښار خلک پکښې شامل دي او له (٨٧)سلنه څخه زیاتي کورنی مستقیم لاس رسی اوبو ته لری، همدارنګه یوه له لسو کورنیو څخه مجبوره ده چي د اوبو راوړلو د پاره تر یو ساعت پورې مزل وکړي.تقریباً (٢٢)سلنه کورنی تشنابو ته لاس رسی لري ،حالت په ښاروکی ښه دئ ا و (٢٠) سلنه کورنی اساسی تشنابونه لري لاکن دا سلنه په کلیو کی (٧) تشکیلوی.

اقتصاد

د کندهار د (٢٨) سلنه کورنیو عمده ګټه کرهڼه ده چي (٣٨) سلنه د کلیو کورنی او (٨) سلنه ښاری کورنی پکښی شاملي دي، په دغه ولا یت کې (٣٢)سلنه کلیوالي کورنی او(١٠)سلنه ښاری کورنی کرهنیزې ځمکي او یا باغونه لري او ګټه ترې اخلي، همدارنګه، له نیمې نه کمې (۴٣) سلنه ښاري کورنی او یو پر څلورمه کلیوالي کورنی خپل عاید له سوداګری نه لاس ته راوړي.
په (٨) سلنه کلیوالی کورنیو کی مالداري مروجه ده اودکندهار ولایت (٣٢) سلنه وګړي د فقر تر کرښې لاندي ژوند کوي.

نوري برخي

ددغه ولایت (٩٠) سلنه ساحه د مخابراتي خدمتونو ترپوښښ لاندي راغلې ده او یوازې د ریګستان په ولسوالی کي مخابراتي خدمتونه نسته.

په کندهار ولایت کې د (١٢) ږغیزو رسنیود فعالیت ترڅنګ دوې تصویري رسنی هم فعالیت کوي او دغه راز یو شمېر چاپي رسنی هم فعالیت کوي.

ترانسپورټ

دترانسپورټ رېاست دمعلوماتو پراساس په (١٣٩۴ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې دټکسي چلوونکو(١٢)اتحادیې، د باروړونکو موټرو(١۴)اتحادیې،(١٨) ترانسپورټي شرکتونه او د(٣١) په حدودو کې مسافروړونکي اتحادیې موجود وې او همداراز په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولايت کي دځمکني ترانسپورټ ترڅنګ هوايي ترانسپورټ هم د يوه هوايي ډګر په لرلو سره فعاليت کوي چي هره ورځ يا په دوو ورځو کي مرکز کابل او نورو ولايتونو ته پروازونه کوي او په دې وروستيو کي د ترکيې هيواد ته د کندهار له هوايي ډګر څخه د پروازونو خبره هم سوې ده.

د کندهار نړيوال هوايي ډګر

د کندهار ښار په سوېل ختيځ لور کې د کندهار ښار له مرکز څخه د ١٦ کيلو متره په واټن کې پروت دی.

لنډه تاريخچه

د کندهار هوايي ډګر د امريکايي مهندسينو لخوا په ١٣٤٢ لمريزکال کي جوړسو. نوموړی ميدان په منځنۍ آسيا کي يو له نړيوالو ميدانونو څخه دئ، چي ځانګړی اعتبار لري او زموږ ملي هويت ته افتخار وربخښي. په ١٣٥٣ لمريز کال کي دافغانستان هوايي ځواکونه هم په دې ميدان کي ځای پرځای سول. په لومړيو کي دکندهار د ملکي هوايي ميدان د آمريت پرسونل تقريباً ١٢٠٠ نفرو ته رسېدی. د ډاکټر نجيب الله دواك په وخت کي د داخلي جګړو په وجه او پرهوايي ميدان باندي د مخالفو ځواکونو له خوا د راکټونو د توغوني له امله ملکي الوتني په ټپه ولاړي وي. د طالبانو د واك پر مهال ملکي الوتني بېرته له سره پيل سوي او همدارنګه د عربو متحده اماراتو او هندوستان ته بين المللي پروازونه کېدل. د سپتمبر د ١١ نيټي تر پېښي وروسته دکندهار هوايي ميدان د جګړې په مرکز بدل سو، چي د جګړو په اثر د هوايي ډګر عمارتونه تخريب او د هوانوردۍ ټول تاسيسات له منځه ولاړل.

اوسنی حالت

د مؤقت حکومت له دوري څخه بيا تر١٣٨٤ کال پوري د USAID موسسې لخوا د هوايي ډګر د بيا رغوني کار جريان درلودی او د ١٣٨٤ کال د مېزان په مياشت کي د هوايي ميدان ترمينل او د هغه مربوط شعبات په فرنېچر او موبل تجهيز او د لومړنيو الوتنو وسايط هم د نوموړي مؤسسې په مرسته برابر سوه، د دې سره سره د مامورينوهستوګنځايونه بېله رغوني پاته سول. په ١٣٨٦ کال کي د ولايت مقام د خاصي پاملرني او هڅو په نتيجه کي يو باب سالون د بهرنيو او داخلي مېلمنو لپاره د ټولوتجهيزاتو، موبل او فرنېچرسره ورغول سو. د ترمينل شاوخوا سړکونه په قيرورغول سول او د هوايي ميدان پرسونل وستايل سوه
د کندهار د هوايي ميدان د هوانوردۍ ملکيت ١٠ زره جريبه ځمکه ده، چي د دې څخه يوازې ١٠ جريبه يې د ملکي هوايي ميدان په لاس کي ده او پاته نوره ټوله يې د ايساف ځواکونو، د ملي دفاع وزارت او داخلې وزارت ځواکونو تر خپلي ولکې لاندي ده.

بنه او پرسونل

د ميدان آمريت ٢٦ نفره پرسونل لري، چي ١٠ نفره يې مامورين، ١٣ يې خدمتي اجيران او ٣ نفره يې اجيربالمقطع دي. د ذکرسوو ١٠ نفرو مامورينو څخه يې ٥ نفره مسلکي او ٥ اداري دي، چي د الوتنو له شروع بيا ختم پوري همهلته وي.

هغه کمپنۍ چي الوتني کوي

آريانا هوايي شرکت، پاميرهوايي شرکت، کام اير هوايي شرکت، تيزر هوايي شرکت، د UNHASهوايي شرکت، برجر هوايي شرکت، هتلر هوايي شرکت، د CADG هوايي شرکت، د سره صليب او يوناما هوايي شرکت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دکندهار ولایت ولسوالی

#	د ولسوالی نوم	د ولسوالی مرکز	د ولسوالی درجه	مساحت په KM سره	د کلیو شمېر	حاصلات
١	سپین بولدک	بولدک	لومړی	٧٧۴,۴٩۴٠١٥٥	٢٦٠	
٢	پنجوایي	مارغر	لومړی	٦٠٥٢,٠٩٨۴٥٢	١١٥	
٣	ارغنداو	بابا صاحب	دوهمه	٦٦٢,٥٧٨٣٩٠٩	٧٧	
۴	میوند	میوند	دوهمه	٣٠٥۴,٥٢٧٢٧۴	١٦٠	
٥	شاه ولیکوټ	ویاند	دوهمه	٢٩٩٩,٨٨٥۴٠٥	٢٨٧	
٦	ارغستان	خوګیاني	دوهمه	٣٧۴٧,٨٥١١٣٨	٢۴٩	
٧	معروف	کرنک	دوهمه	٣٥١١,١٣٨٠٥٩	٢٨٧	
٨	دامان	مهمند رباط	دوهمه	۴٥٠٩,٨٦١۴٩١	١۴٣	
٩	خاکریز	شاه اغا	دوهمه	١٢۴٧,٠٣۴٨٦٦	١١۴	
١٠	شورابک	ابزی	دوهمه	۴١٣٢,۴٨٦٩٠١	٥٧	
١١	ژړی	ژی	دوهمه	٧٠٨,٩٩٦٥٠٨٢	١٣٣	
١٢	غورک	چنار	دریمه	١٧٣٣,١٥٢٧٧٧	٥٠	
١٣	ریگ	چهل دختران	دریمه	١٣٨١٩,٠٧١٠٥	٣٣	
١۴	نیش	دینارخېل	دریمه	١٣۴٣,٩١٧١٣٨	٥١	
١٥	میانشین	شیخان	دریمه	٩٨٥,١٩٨١٠٨١	٥٨	
١٦	ډنډ(موقت)		دریمه			
١٧	تخته پل(موقت)		دریمه			

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

[1]. *Antoni Lacinai. (n.d.). 51 Body Language Gestures. ....www.lacinai.se .*

[2]. *Body language. (2019). Wikipedia, the free encyclopedia.*

[3]. *Gestures your body speaks (vol. 201). (2011). Toastmasters international.*

[4]. *Givens, D. B. (2002). The nonverbal dictionary of gestures, signs & body language cues. Washington: Spokane, Nonverbal Studies Press.*

[5]. *Noaimi, D. H. (2019). The Body Language. University of Bahrain: Vice President of Community .*

[6]. *ÖZÜORÇUN, F. (2013). The importance of body language. European university of lefke .*

[7]. *Patel, D. S. (2014). Body Language: An Effective Communication Tool. Gujarat India: IUP Journal of English Studies .*

[8]. *Pease, A. &. (2004). The Definitive Book of Body Language. Australia: Pease International.*

(www.peaseinternational.com)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library